

nella framleiðsluvinnu (t.d. skó- og møbilframleiðslu) til globala veruleikan; og Baden-Württemberg í Týsklandi, ið serliga er kent fyri sínar smáu og miðalstóru fyrirkur.

Orsøkin til umskipanina av øllum heimsbúskapinum eru grundleggjandi broytingar í teknologi (teldur v.m.), í infrastrukturi, í arbeiðs- og framleiðsluskipanum (frá standardframleiðslu til fleksibla framleiðslu), umframt alstórar broytingar í sjálvum marknaðinum (broyttur vørueftirspurningur, liberaliseringar o.s.f.r.).

Grundarlagið fyri vøkstri er tí eisini avgerandi broytt, og gamlir vísdómar vendir á høvdið. Fyri fáum árum síðani trúðu tey flestu, at gongdin í heimsbúskapinum gekk móti alsamt størri eindum, har framleiðsla av standardvørum var aðalmálið. Í dag gera somu fyrirkur alt fyri at skapa smáar eindir, ið eru samansettar gjøgnum netverk. Av somu orsøkum er ein stórvækstur farin fram innan smá- og miðalstóra ídnaðin. Virki av hesum slag virka ofta sum undirleverandørar til stórra fyrirkur.

Í smáum eindum eru umstøðurnar fyri umstilling og hugfloki betri enn í stórum fyrirkum, og tað er júst hetta sum er grundarlagið fyri nýskapan í vinnulivinum. Tað er nevniliga fyrst og fremst tann teknologiska nýskapanin (innovasjónin), sum ber tann búskaparliga vøksturin. Hetta sæst best aftur í, at størsti vøksturin verður borin av teimum vinnum, ið framleiða persóns- og tænasturættað virksema (eitt nú telduádnadur, kemisk ídnaður, medicinalídnaður og aðrar specialiseradar vinnur.).

Aðrar fyrirteytrir fyri nýskapan

Nýskapanir (innovasjónir) verða skaptar av fólki, sum gjøgnum hugskot og granskning megna at finna tekniskar loysnir til ávisar trupulleikar. Í samfelagsvísindini vera hesi fólkinu nevnd *entreprenørar*. Fyri at talan kann vera um vinnuliga nýskapan, mugu eginleikarnar hjá *entreprenør*inum renna saman við eiginleikum hjá eini fyrirku (sum sjálvandi kann vera hansara eigna) til at menna hugskotini, skapa framleiðsluna, marknaðarføra, samstarva o.s.f.r.

Lýklahugtøkini í samband við innovasjónir og nýt看mans vinnulív eru sostatt *ikki* kapitalur og rávøra (sum annars eru tey einastu hugtøkini, ið hugsað verður um í Føroyum), men menniskjaligir eginleikar sum vitan, fleksibilitet, og "entreprenørskapur". Hartil krevst sjálvandi ein framleiðsluteknologi, sum lættliga kann passast til hesi krøvini.

Lýklahugtøkini ganga aftur, tá vit líta at dønum um øki, ið klára seg væl í aljóða kappingini. Til dømis eru nøkur Norðurlandsøki heimskend fyri framleiðslu av skóm, Sunnmøre

í Noreg er kent fyri møbilframleiðslu. Smáland í Svøríki er kent fyri sínar glasverksmiðjur og Tríkantsumráðið í Jyllandi er kent fyri nógvar specialiseradar smávinnur. Øll hesi innan samfelagsfrøðina kendu dømini siga nakað um, at vinnulívið ikki virkar í einum tómrúmi uttan ávirkan av samfelagnum, tað liggur í.

Útjadarasamfeløg og vinnulívsmenning

Seinastu árin hava eisini nógvar fiskivinnusamfeløg, hóast eina torføra stóðu sum útjadarasamfeløg, megnað at steðga eini kreppukendari gongd. Tey hava uppbyggt eitt fjøltáttat og burðardýgt vinnulív, har vinnulívsmenningin júst byggið á tær fyrirteytrirnar vit hava nevnt omanfyri. Á tí kreppuraktu Nova Scotia í atlantiskum Canada eru fleiri dømi um, hvussu lokalar fyrirteytrir kunnu uppbyggja nakað nýtt. Kend dømi nærri okkara leiðum eru úr íslendsku byggunum Dalvík, Ísafjörður og Neskaupstaður. Í Noreg kunnu Husøya (Senja) og Båtsfjörðurin (Finnmark) nevast sum dømi um fiskivinnusamfeløg, ið hava megnað at bróta upp úr nýggjum.

Hóast heilt ymisk útgangsstøði og fyrirteytrir, sýna hesi dømini greitt, at búskaparlig framgongd ikki einans fer fram í stórum centraløkjum, soleiðis sum tey flestu hildu fyri bert fáum árum síðani. Men fyrst og fremst siga hesi dømi nakað um, at vinnuligar nýskapanir spretta úr egnum socialum og kulturellum fyrirteytrum í einum øki!

Leiðin til búskaparligan vøkstur skal sostatt finnast í samanspælinum millum vinnulív og samfelagið, har lokalar fyrirteytrir vera sameindar og endurnýggjar í aktivari nýtslu av ávirkanini uttaneftir (t.d. vit-

Globaliseringin hevur grundleggjandi broytt fyrirteytrirnar fyri vinnulívsmenningini

an, teknologi og marknaðarkrøv).

Mest áhugaverda paradoksið í globaliseringini er sostatt, at egnar socialar og kulturellar fyrirteytrir hjá einum samfelag aftur hava fingið ein heilt avgjórðan leiklut í samband við vinnulívsmenning!

Føroysk hugskot tróta ikki

Um vit nú snara eygunum ímóti føroyska vinnulívsmenningini, er onki at ivast í, at neyðuga fjøltáttada vinnulívsmenningin manglar. Sum er, hava vit ikki eitt vinnulív, ið megnar at bróta við rávøkrendu framleiðsluna og ístaðin skapa nýggja framleiðslu (igjøgnum innovasjónir), sum aftur kann seljast av landinum og har-

við økja um útflutningsvirðið.

Men hetta merkir *ikki*, at neyðuga grundarlagið ikki er tilstaðar fyri einum fjøltáttadum føroyskum vinnulívi, tí vit hava fleiri dømi um bæði nýggj hugskot og "entreprenørskap".

Í 1997 vunnu næmingar á fiskivinnuskúlanum í Vestmanna kappingina "European Business Games", og í ár var sama bragðið endurtikið av nøkrum næmingum av studentaskúlanum í Høydølum. Um hetta bert var hent ta einu ferðina kundi tað verið av berari tilvild, men tá tað hendir tvey ár á rað, er púra greitt, at tað *ikki* er av tilvild! Tí mugu hesir sigramir siggjast sum skúladømi um, hvussu vitan, hugskot og

felags stev millum fólk ("entreprenørskapur") kann skapa grundarlag fyri nýhugsandi vinnulívsmenning.

Men onnur hugskot eru eisini. Í sama viðfangi kunnu vit t.d. nevna skrivningina hjá Signar Heinesen, har hann hevur víst á fleiri møguleikar, sum liggja uttan fyri sjálva fiskivinnuna.

Men vit hava eisini dømi um nýhugsan, ið eru komin longur enn á pappír. Eitt av teimum eru teir nýggju trollemarnir, ið Helgi Larsen úr Vági hevur uppfunnarið. Her er júst talan um ein *entreprenør*, sum hevur megnað at samansjóða sína praktisku vitan um fiskiskap og troling við aðra praktiska og bókliga vitan um flúgv og aerodyna-

mik. Samstundis hevur persónliga *netverkið* (fleksibiliteturin) á staðnum (í Vági) havt stóran týdning fyri menningina av hesum hugskotinum.

Og so eru tað tey meira kendu dømini, ið eru skotin eftir sama leisti sum vit hava talað fyri: Tað kendasta er ivaleyst tiltakna vágasnellan hjá J.K. Joensen í Miðvági. Onnur dømi um fylgduðnað til fiskivinnuna er Teymavirkið í Runavík og trolvirkið Vónin.

Úr landbúnaðarvinnuni kunnu vit nevna nýggja ullavirkið í Vági, har ætlanin er at framleiða uttan brúk av kemiskum evnum (sum í sær sjálvum átti at givið eitt marknaðarvirði). Somuleiðis spretta nýggjar føroyskar teldufyrirkur fram,

Starvsfólk til Teknisku Avgreiðslu

Teknisk Avgreiðsla

Søkt verður eftir einum fólki til Teknisku Avgreiðslu.

Á Teknisku Avgreiðslu arbeiða 4 fólk, og saman við Teknistovuni myndar Teknisk Avgreiðsla eina deild við tilsamans 13 starvsfólkum. Arbeiðsstaðið verður á Hálsi í Havn.

Tann, ið sett-ur verður, skal kunna seta seg inn í telefoni í breiðari merking og duga føroyska rættsskriving. Skrivstovuútbúgving og

kunnleiki til enskt og EDV er ein fyrimunur.

Arbeiðið umfatar viðgerð av umsóknum innan:

Fastnet og fartelefoni Leigaðar línur innan- og uttanlands Telefontænastur Útgerð (vekslarar, mynttelefonir, korttelefonir o.a.)

Uppseting og rættlestur av telefonbók.

Uppgávur hjá Teknisku Avgreiðslu eru m.a.:

At skráseta og viðgera umsóknir av ymsum slag At veita kundum og umskjarum vegleiðing At skráseta tekniskar upplýsingar á EDV At skráseta data til telefonbók.

Starvið er lønt sambært sáttmála millum Fíggjarmálaráðið og Starvsmannafelagið og verður at seta sum skjótast.

Fleiri upplýsingar fáast við at venda sær til leiðaran á Teknisku Avgreiðslu Kára Dal-Christiansen á tel. 30 30 30 lok. 341.

Umsóknir skulu verða starvsfólkaleiðaranum í hendi í seinasta lagi friggjadagin 4. desember 1998 og sendast til:

Føroya Tele
Att.: Starvsfólkaleiðarin
Postbúx 27
FO-110 Tórshavn

FØROYATELE

Tel 30 30 30 Fax 30 30 31 www.føto.fo
Føroya Tele er skrásett í Sprotan hjá PTT Sprotan 089 no 2007